

Pöytäkirja

1. Kokouksen avaus, työjärjestyksen hyväksyminen ja pöytäkirjantarkastajien valinta

Päätös: puheenjohtaja avasi kokouksen klo 17.04. Hyväksyttiin työjärjestys ja valittiin pöytäkirjantarkastajiksi Refka Elech ja Naima Eli Issaoui.

2. Tilannekatsaus myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelmasta

Vantaalla asukkaiden ja alueiden väliset hyvinvointierot ovat kasvamassa. Suunnan korjaamiseksi vuonna 2019 käynnistettiin kaupunkitasoinen, strategiaan kytketty myönteisen erityiskohtelun ohjelma (MEK). Sen tavoitteena on vähentää hyvinvointieroja kohdentamalla resursseja ja tukitoimia sinne, missä tuen tarve on tavallista suurempi. Ohjelman vuosibudjetti on 2 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 alussa käynnistyy uusi ohjelmakausi. MEK-ohjelman koordinaattori, erityisasiantuntija Petri Roikonen kertoi tilanteesta Vantaalla ja esitteli uuden ohjelmaluonnoksen. Esityksen diat löytyvät extranetistä.

Tiivistelmä: huono-osaisuus ja eriarvoisuus näkyvät kaupunkikuvassa alueiden erilaisuutena. Myönteisen erityiskohtelun alueilla on tuloihin, koulutukseen, työttömyyteen ja muunkielisten väestöosuksiin perustuvia tilastollisia erityispiirteitä, joiden perusteella on valittu tukitoimenpiteet eri toimialoilla. Tukitoimia ovat mm. lapsiperheille suunnatut ennaltaehkäisevät palvelut, peruskoulujen ja toisen asteen tukeminen, kaupunkiympäristön viihtyisyyden ja julkisten tilojen parantaminen, toimet vaikeasti tavoitettaville ryhmille ja muita tukitoimia kuten järjestöjen erityisavustukset ja kesäruokailu MEK-alueille. MEK-ohjelman päämääriä tukee myös Vantaan lähiöohjelma 2020–2022 ”Raidekaupunkia rakentamassa”, jonka päätavoitteena on radanvarren ja ratikan varren keskusten ja asuinalueiden kokonaisvaltainen kehittäminen.

Petri totesi, että eriarvoisuuden erityiskysymykset ovat metropolialueelle yhteisiä, ja niiden ratkaisemiseksi tarvitaan yhteistyötä. Tutkimus- ja muuta yhteistyötä tehdään suomalaisten ja pohjoismaisten kaupunkien välillä ja esim. lähiöohjelmaan liittyen. Vantaalla kohdennetuista tukitoimista huolimatta ja suhteessa muihin kuutoskaupunkeihin on menty huonompaan suuntaan. Hän totesi, että alueellisen eriarvoistumisen estäminen on pitkäjänteistä toimintaa, jossa on välttämätöntä investoida ihmisiin – hyvinvointiin, koulutukseen ja työmahdollisuuksiin. Sosiaalisesti kestävä ja laaja-alainen hyvinvointityön ja kehittämistyön tulokset saattavat näkyä vasta usean vuoden tai jopa usean kymmenen vuoden kuluttua. Kokonaisuutena MEK-työ on saanut paljon kiitosta ja se on nostettu esiin esimerkkinä sosiaalisesti kestävästä ja laaja-alaisesta hyvinvointityöstä ja kaupunkikehittämisestä.

Esityksen lopuksi Petri toivotti tervetulleiksi kaikki ideat ja ehdotukset segregatiokehityksen katkaisemiseksi ja esitteli työpajassa käsiteltävät taustakysymykset: 1) Miten voisimme ehkäistä eriarvoistumista ja lisätä asukkaiden hyvinvointia? 2) Miten voisimme ottaa paremmin huomioon Vantaan erityispiirteet, joita ovat monikulttuurisuus, haastava muuttoliike: Vantaalle muuttaa jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa olevia, alueiden erilaistuminen ja sosioekonomiset haasteet: työllisyys, koulutus ja tulot sekä 3) Miten voisimme edistää kotoutumista?

Keskustelussa nousi esille selkeiden mittareiden tarve toimenpiteiden onnistumiselle ja johtamisen helpottamiseksi sekä tarve tarkastella asioita laajoina kokonaisuuksina. Petri kertoi, että toimenpiteiden vaikuttavuuden mittaaminen on ongelmallista ja myös resurssikysymys. Tutkijanäkökulmaa yritetään tuoda mukaan varaamalla rahaa esim. opinnäytetöihin. Todettiin, että eriytymisestä on puhuttu jo kauan,

mutta toimenpiteet ovat olleet vaatimattomia (osallistuva budjetointi). Lisäksi koulujen suhteen on tehty ratkaisuja, jotka lisäävät eriytymistä (esim. Hakunilassa koulun lakkauttaminen). Myös työllisyyteen tarvitaan selkeä ja seurattava toimenpideohjelma eikä yksittäisiä palveluita ja toimenpiteitä. Vantaan työllisyyspalveluissa näkyy syrjäytymiskehitys, joka liittyy osaltaan heikkoon suomen kielen taitoon. Se puolestaan voi liittyä osaltaan aikuisten perusopetuksen tilakysymykseen, jota ei ole saatu ratkaistua ja johon opiskelu voi kaatua pahimmassa tapauksessa. Esille nousi myös kunnasta riippumattomia valtion liittyviä ongelmia, kuten suomen kielen kurssien pitkät odotusajat (lisäävät epäluottamusta koko yhteiskuntaa kohtaan), ja korkeakoulutettujen ja lukutaidottomien laittaminen samalle kurssille. Todettiin, että uuteen kotoutumislakiin esitetyt muutokset, kuten kaavailtu kotoutumisajan lyhentäminen ja opiskelevien maahanmuuttajien työnhakuvelvoite, voivat pahentaa ongelmia, sillä jos työpaikka löytyy, peruskoulu on jätettävä kesken. Tuotiin myös esille, että positiivisiakin asioita tapahtuu, esim. koulunuorisotyö, jonka tuloksena Variassa keskeyttämisluvut ovat laskeneet.

Päätös: kuultiin esitys ja merkittiin tiedoksi.

3. Vantaan kotouttamisohjelman valmistelun eteneminen

Vantaan kuluva vuoden loppuun asti voimassa oleva kotouttamisohjelma on nimeltään monikulttuurisuussuunnitelma, ja se sisältyy hyvinvointiohjelmaan 2018–2022. Uusi kotouttamisohjelma on valmisteilla. Monikulttuurisuusasian päällikkö Hannele Lautiola taustoitti ohjelman valmistelua. Esitys löytyy neuvottelukunnan Extranetistä.

Hannele kertoi, että uuden kotouttamisohjelman valmistelutyöryhmänä toimii kansainvälisyys-strategiatyöryhmä. Tukea saadaan MDI Public Oy:n konsulteilta, jotka ovat kriittisiä rinnallakulkijoita ja auttavat kirjoittamaan ohjelman. Aikataulusuunnitelman mukaisesti kesällä pidetään kuulemistilaisuuksia, syksyllä käsitellään luonnosta eri toimielimissä ja linkitetään se elinvoimaohjelmaan. Ohjelma viedään hyväksyttäväksi kaupunginvaltuustolle joulukuussa. Lisäksi hän toi esille kv-strategiatyöryhmän ajatuksia mainiten mm. rekrytointikysymyksen ja työllisyyden, asukkaiden kuulemisen tärkeyden ohjelmavalmistelun eri vaiheissa, laajan sidosryhmäyhteistyön ml. järjestöt; naisnäkökulman, jengiytymisen ja edunvalvonnan. Koto-ohjelman jäsentelyssä hyödynnetään talenttien asettautumiseen käytettyä rakennetta sekä Integrating Cities Charterin teemoja.

Osana esitystä Hannele kertoi kotouttamislain uudistuksesta todeten, että siinä on vielä paljon avoimia kysymyksiä. Vantaan kaupunki on antanut lakiluonnoksesta lausunnon, joka löytyy [lausuntopalvelu.fi:stä](https://www.lausuntopalvelu.fi/sta) muiden lausuntojen kanssa ja Extranetistä omana tiedostonaan. Lakiluonnoksella ei sinänsä ole suurta vaikutusta kotouttamisohjelman valmisteluun.

Päätös: kuultiin esitys ja merkittiin tiedoksi.

4. Vantaan kotouttamisohjelman valmistelua tukeva suunnittelutyöpaja

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta osallistui kotouttamisohjelman valmisteluun työpajassa, jonka vetivät MDI Public Oy:n konsultit asiantuntija Sari Pitkänen ja johtava asiantuntija Minna Mayer. He toimittivat jo etukäteen pohdittaviksi teemoja ja kysymyksiä. Ensimmäisen osion teemat olivat:

- Vantaan vetovoima (houkuttelu ja maine)
- Asettautuminen ja kotoutuminen
- Osaamisen kehittäminen (kohtaanto)

- Työpaikat ja työllisyys (kohtaanto)
- Vantaan pitovoima (yhdenvertaisuus ja kaksisuuntainen kotoutuminen)
- Muut esille nostettavat teemat (yhteistyö, humanitaarisista syistä maahan muuttaneet)

Toisessa osiossa neuvottelukunta kommentoi Hakunilan Mahdollisuuksien torilla 21.5. kerätyn aineiston koostetta ja työsti pienryhmissä seuraavia kysymyksiä:

1. Mikä toimii, minkä vahvuuden varaan voimme rakentaa?
2. Mikä ei toimi, mikä vaatii erityistä huomiota? Kenen toimin asiaan voidaan vaikuttaa?
3. Mikä on maahanmuutto-ohjelman tärkein tavoite tästä näkökulmasta?
4. Mitä toimia tämä edellyttää? Millä toimintatavoilla ja toimintatapojen muutoksilla voidaan vaikuttaa tilanteen kehittymiseen?
5. Kenen toimin ja millaisen yhteistyön avulla tavoite voitaisiin saavuttaa?

Työpajojen tuotokset kirjattiin Screenio-ohjelmaan, jonka jälkeen neuvottelukunta täydensi nostoja erittäin monipuolisessa keskustelussa. Keskustelua syntyi mm. työelämän osaamis- ja tutkintovaatimuksista, suomen ja ruotsin kielen vaatimustasosta ja tarjonnasta, osaamisen tunnustamisesta, palvelujen ja tiedon tarjoamisesta ja löydettävyydestä eri kielillä, kolmannen sektorin roolista neuvonnassa, työvoimapalveluiden resursseista, uuden työvoimapalvelulain epäkohdista (työnhakuvelvoite – ongelma aikuisten peruskoulua suorittaville, kuntoutuksessa oleville), kotoutumisen hankaluuksista johtuvista mielenterveysongelmista ja niin edelleen. Työskentelyalusta on edelleen neuvottelukunnan käytettävissä 12.8. saakka, joten siihen voi jokainen tehdä haluamia lisäyksiä.

Päätös: työskenneltiin työpajoissa, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

5. Ajankohtaiset asiat

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan valtuuttama työryhmä valmisteli kannanoton monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan asettamisesta hyvinvointialueelle. Asia käsitellään aluehallituksen kokouksessa 22.6.

Päätös: merkittiin tiedoksi.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 20.13. Seuraava kokous pidetään 24.8. Silloin jatketaan kotouttamisohjelman valmistelua työllisyyssteemalla.